

یکی محبوسه

منبرمات

یکی محبوسه : نسخه‌ی تقدیم - محمد فؤاد : نهالی - یعقوب قدری : مرادیده - احمد رفیق : یشیل بروسه پایتخت ایکن - احمد هاشم : « غربا خانه اقلان » - فالج رفقی : یشیل - م . صه : یشیلده تزیینات - محمد ضیا : اسکی بروسه - رمید : تورك صناعتی و بروسه‌دهکی محصولات - نجم الدین : یشیل جامع - مصطفی لطفی : بروسه‌ده بیلدیرمک دوکونی - م . شرف : جغرافیه بروسه - بروسی طاهر : بروسی اویجه‌چی فیخری - صلاح الدین رضا : بروسه‌ده محلی حیات - آرام غلانی : بروسه‌ده فنجی و موسویلر - محمد فؤاد : بروسه‌ده دائر و شقه‌لر - محمد ضیا : بروسه‌ده ایک بوکجیلیکی - مصطفی زاهد : اولیا چلبیده بروسه - * * * : بروسه قابیلجی‌لری - مرهم‌س دلمز : بروسه اولری و خانلری - * * * : پیر لوتیده بروسه - * * * : شیخ کشتی و قره‌کوز - بروسه‌دهکی زیارتگاهلر ایچون رهبر و مختلف بروسه‌لی شاعرلردن پارچهلر -

اشغال آلتنده بروسه‌ده عائد خاطرملر

اسکی بروسه‌دن منظره لر : امیر سلطان سیتی

كلين هر گهي ، سته كوره آل اوپهرك تننا ايدهرهك سلاملاو دقدن سوكر اقان والدهك آني اوپر . قان والده مان قاتار . كوشه به ، يوكله بر يره كندى آيله وياسدقوله بايدني موقه دوواغي كهركي كلين اوطورتور . شوق وسرورك يك زياده لشديكي بوآزاده اوستارك سويلديكي شريفدن بعض پارچهل :

سن كينسك آل پارشير
آل اوسته مور پارشير
سكا كينسك پارشير
سودرم يار سودرم يار

قير آتايي ، قير آتايي
آنده مويلر يالايي
اولدى كوي قاتانايي
سودرم يار سودرم يار

كلين اوطورونجه تيرك ايديار بده اوستار صندالديريه اولتوروزل واپون باشلار .

قنا كچه سنده بوياو كيطرك اوستايه تحشيش اوروب ، مطلقا اونباش ، هيچ اولازسه شوبه اورنده اونباركي بر پارچه دولاشيورسي ضروردير .

بروسه نك ملي اوپونه « سكه » ماي ويريلىر . تيارورله مملكته ايرن « قافو » طرز نكهده مهم بر موقى وارد . ايي سكه هواسنك برنجي قطملري بوياي يازيورم :

مصطفا غاشرك [قان] غاردر غاره ١١
درنده بشارك [امان] سيزدر سيزا
بريل مكاو [آباد] بوزدر بوزا
هه بالاندده سيسي كيطر امان
دوشانلر آلتاندده امان واره يوم آمان

آسياه چيقدى [ده] هم
كلنم نايي كام امان
سودرم يودر كسانم
كلنم نايي كام امان

اوپون اولا كوكي طرفندن اوطوردني اولطهده باشلار . اوراده اوينايجق بيشته بو سقرده فيز طرفنك اوتوردني بده دوام ايدز . ساعت آلاتوره آتايدي زاده لنده بكي كبرو كوك طافني كوتورور .

كوك طافني كيدر كن لطيفه اولئي اوزره فيرك اوندن برشي آتيمدكي ويا آتير بركي يايي ، فيرك اونده كيلر كده بوكان اولغه چاليشسي قهقهله و لطيفه لي مكاله لي وسيله اولئي اعتباريله عاددير .

برده بروسه ده ، استانبوله اولديني كي - تاج يودر . كلنيك باشته كيدر يان تاج احادن طويلاان مجوهري بر موقايه ربط ايتك صوزيله وجوده كيتيرلنده ايدى .

صديق زاده صومع الدين رضا

[١] بزي شويوسه ايله يازدم . [قاراي] قويلي . فعل حال و مضارعو ايله استقبال ميغلرلدي . [د] و [ك] هيايرت خلد ايلي : غاش : قاتن ، واره مايم = واره مايرم ، كاشي ، كل چم = كلاچم كاشي .

بروسه نك قنجي وموسويلر

١٤٩٢ هـ ، يازديخان ناني زمانده ، اسيا . نيادن توركيايه هجرت ايتش اولان موسويلر ، مدنيتك اكه مهم بر عالمي اولان مطمعياني بي مملكتلرته ادخال وعين پادشاه زمانده وهجر - نلرينك ايلك سته سنده ايلك كناني طبع ايتلر دز . اون بر سته سوكره استانبوله ايكنجي بر مطمعه كناد ايدلر شنه ويا ايكنجي مطمعه نك كنادندن بش سته سوكره ده شلايكده ايلك مطمعه آييلمشد و مختلف عرايجه ائرل باصلمشدر .

اكنفيا دني اولان عبراني ميرزرك آماري ماينده توركي تارخچه ، فوانينه ، اجنايته ، اقتصاديانه دائر مفيد معلومات بولوركه تورك تارخحي ايجون قيتلي وشقير تكييل ايدز . بروسه دائر زيرده ذكر ايدمكدر پارچه لي . اسلوب عتقنلري محافظه ايدهرهك بوكي ائازدن فلا ترجمه ايدوز :

« سلطنتك (سلطان غناك) اواخيرينه طوغري ، اوغلي ولي عهد اورخان بيوك شيراولان بروسه به قارشى حرب ايتش وشهر مذكور ، قوتلي قلمه واستكاملرته زحما ، اوزون مدت دابامايله رق ٥٠٨ سته ستهك آت (١) آيتك نهايته طوغري توكر كرك الهه دوشمشدر . (رمضان ٧٢٦) .

بومظفريت عظيمه اوزريته ، غنائيلر ايلك دشمه اولوركي يهوديلر ايله تلمسه كلشدر . شر ك متحنندن سوكره ، بروسه دي رويلر شهرده قاتن ايتمه مشلر ايسده ، يهوديلر بالعمس اوراده قالدقن بشقه قومشو شهر ك هم مذهب لري دعوت ولب و بروسه ده « يهودى مجلسى » ناميله بر محله تكييل ايتلشدر .

بروسه يهوديلر نه وريبن فرمان موجبنه ، يهودى مجلسي ايجنده رمبرع انشا ايتلشدر ، بومعبداللجه بيوك اولوب معمارى نقطه نظرندن محددلر ك جايلرته بكرز .

يهوديلر ، بلا قيديات هر طرفه اجراي تجارت ايدم بيلير ، شيردره ، كويلر ده اراضي ، نو وسايرصاوتن آله بيلر ايدى . قطق حاكموته « خراج » ورمك مجبور بيشته ايدلر . فقير ٢٠ آچه ، اورته خالي ٣٠ آچه ، زنكبن ٤٠ آچه وور ايدى .

خرাজ ، جماعت باشيلري طرفندن طويلايلر ايدى . زنكبنلر اكثرا قنراق خراج لري وور ايدى . خراجي تحصيل ايدلر ك سؤ استسمانه ميدان ورمامك ايجون ، هر سته خزينه دولته خراجي ياتيلر ، تحصيلانده وحسايلانده طوغرياق ايله حركت ايتك لرينه دائر نورات اوزريته عين ايدلر ايدى .

[١] ٥٠٨٦ تاريخي عبراي منقولاه كوره خلقت عالم تاريخيدو . اليوم عبراي تقويمى ٥٨٣٣ هجى سته كوستدر - آب شهرى نموز ايله اغستوس آرمسند تيدل ايدز .

جماعتك احتياجاتي تامين ايتك ايجون ، بروسه يهوديلري ، جماعت افرادينك اقتدار ماليلرينه كوره بر وركي طرح ايدلر ايدى . سرمايلر اوليمايله ، اوج اچمه طرح ايدلر ايدى . بو وركي « باش آچه » سى تسميه اولتور ايدى .

بروسه يهوديلري ، اولادرومدن يني يزانس اعيراطورلني زمانتدندو . يونانجه فونوشور ايدى . فقط هرورزمان ايله عربستان ، سوريه ، فرانسه ، آلمانيا واك سوكره اسبايلادن بروسه به يهودى كلش وعوى لسان اولوركي قبول ايدلش اولان اسبايلوچه يونانجه نك يري ايتلشدر »

ديكر بر عرايجه اثر ، يكيچرى اوچاغنى بروسه زير تصور ايدوز :

« بروسه ي فتح ايتكدن سوكره ، سلطان اورخان مملكتي قوتلي تملر اوزر به اوطور متق ديكر طورافق فتح ايتك ايجون چوق عسكر طويلاق ايتمشدر . قرداشي علا الدين والده سته قرداشي چندملى (چندر ملى) قهر خليل ، فرنكارك « يانيرى » و يهوديلر « غنيساروس » تميم ايتك لري يكيچرى عسكرى تشكيل ايتكي كند . يته توميه ايتلشدر . حرب اسيرلري ورهينلري بولان روملر ، حضور سلطانيه جلب ايدلر كه دين محمدى قبول ايتك اجبار ايدلديلر . اوذن سوكره درويش حاجي بكنشك حضور ته كوند . دليل . درويش بولردن بزي اوزريته جيمسك انككي قوموش وبصورته قندس ايتشدر :

« اسكك يكيچرى اوله جق ، بوزك يارلا . يه جق ، قواك قوتلي ، قلچك ككين اوله جق ، اوفك هدني قاچيرمايه جق ، كيتيدكده مظليه وعودتكده شان وشرفه قووشا حفسك »

يهودى افسانه سنده يكيچرى اوچاغنك تشكيل بروسه زير تصور اولتور :

« سلطانك دشمنلر يله حرب ايتدي بروسه ده ، اختياجاتنه بتهجك قدر عسكرى (سلطانك) قلامش ايدى . اضطراب ايجنده اولديني حالده ، متعدد دشمنلر دن فورنارلسي ايجون دعا ايتكي بردويشه سولشدر . كمك (درويش) مذكور ، حازيفي باشندن چيقارمش ودعا ايتكدن سوكره درنبره ، حرب ميداني دولونجه قدر ، جيه سته ايتكندن مسلح عسكرلر ايتك باشلامشدر . ايسته يونك ايجوندر كه بو عسكر يكيچرى يني بى عسكر تسميه اولمشدر . »

مراد خداوندگار ادرنه يني ضبط ايتديكي وقت توكر كه بيان يك چوق بروسه لي يهودي يني ادرنه يهوديلري آرمسند توركيه يني تميم ايتك مقصديله ، ادرنه يني سوق ايتشدر .

دارالفنون معملر دن

آرام غلام قى